

Visszatekintés a kezdetekre...

A Régiók a Fenntartható Fejlődésért (RSC) projekt ötlete először a 2004. július és 2007. október között futó „Regionális Fejlesztési Programok Zöldebbé Tétele” (GRDP) Interreg IIIC projekt megvalósítása során merült fel. A GRDP projekt fő jellemzői:

- tapasztalatcsere a környezeti fenntarthatóság regionális fejlesztési programokba történő integrálása terén;
- ehhez megfelelő módszertan kidolgozása;
- 17 partner és mintegy 20 társult szervezet részvétele.

2007-ben hét GRDP partner vetette fel a sikeres együttműködés folytatásának igényét. Mivel a klímaváltozás a régiók egyik elsődleges kérdése, egy olyan partnerség létrehozásáról döntöttek, mely elősegíti a gazdasági, társadalmi és környezeti jólét biztosítását eredményező alacsony széntartalmú gazdaság (low-carbon economy) felé történő elmozdulást. A pályázat 2,099,980.64 Euro költségvetéssel elfogadásra került. A projekt 2008 decemberében a REC Konferencia Központjában tartott projektindító üléssel vette kezdetét.

Signpost

Válság és lehetőség: milyen választ adhatnak a régiók a változó éghajlatra

Amikor hozzáálltunk ennek a hírlevélnek az összeállításához, áradni kezdett a Duna, kisebb tóvá változtatva a REC csodálatos kertjét. Noha mindez egyfajta Velence-szerű érzést kölcsönzött a munkahelyünknek, az árvíz emlékeztetett sérülékenységünkre és a természet tisztító erejére. A tudósok bizonyítékkal szolgálnak arra, hogy éghajlatunk a vártnál jóval gyorsabban változik. A közelmúlt természeti katasztrófáit a klímaváltozással hozzák összefüggésbe: az extrém időjárási események éhezést és otthonok elvesztését okozzák, emberek millióit sodorva humanitárius katasztrófákba. De mindezt elsősorban nem a természet felelős, hanem a gazdaság, a kormányzatok és az egyének, akik a fenntarthatatlan termelési és fogyasztási szokások révén az üvegházhatású gázok magas szintű kibocsátását segítik. A problémát súlyosbítja a jelentős változást hozó gyors cselekvés hiánya.

A „válság” szó kínai írásjele két elemből áll: a „veszély”-ből és a „döntő pillanat”-ból. A klímaváltozás vonatkozásában a „döntő pillanat” az öko-innováció és a zöld ipar munkahelyteremtési és gazdaságfellendítő lehetőségeiben, illetve a termelés és fogyasztás káros, fenntarthatatlan mintáinak átalakításában rejlik.

Tudományos és szakpolitikai elemzések segítik a helyes irányba történő elmozdulást és a szükséges beruházásokat; jobb későn, mint soha. Az utóbbi évek egyik legbefolyásosabb tanulmánya, a Stern-jelentés: az Éghajlatváltozás Közgazdaságtana (2006), a kérdést költséghatékonysági szempontból vizsgálja, és megállapítja, hogy az időben megtett döntő lépések haszna messze meghaladja a költségeket. A jelentés felhívja a figyelmet az alacsony széntartalmú gazdaság felé történő átmenet irányításában, valamint a társadalom adaptációs képességének biztosításában rejlő komplex szakpolitikai kihívásokra is. Erős autonómiájuknak és politikai felkészültségnek köszönhetően az európai régiók jó helyzetben vannak ahhoz, hogy stratégiáik és intézkedéseik révén a fenntartható gazdasági növekedés felé haladjanak.

Az RSC projekt fókuszában a régiók módszertani eszközökkel való ellátása áll az alacsony széntartalmú gazdaság elérése érdekében. Az Interreg IVC program támogatásával az RSC partnerség a klímaváltozás elleni küzdelem különböző fokán álló régiókat egyesít. Felismerve az együttműködés szükségességét, a partnerek készen állnak az egymástól történő tanulásra, a tapasztalatcsere, a projekt 3 éves időtartama alatt elért eredmények megosztására. Ez az első hírlevél betekintést nyújt a projekt kezdete óta végzett erőfeszítéseinkbe.

Venelina Varbova, RSC Projekt Koordinátor

ELÁRASZTVA: A REC kertje ideiglenesen csónakázó tóvá alakult

Társfinanszírozva az Európai Regionális Fejlesztési Alap által

INTERREG IVC

Lehetővé tette az INTERREG IVC program

A partnerrégiók értékelése a „klímabarát” régiók jellemzőinek meghatározásához

Az RSC projekt az alacsony széntartalmú gazdaságok kialakításához szükséges szemléletek, jó gyakorlatok és eszközök felkutatásával, összegyűjtésével és megosztásával segíti a régiókat a klímaváltozás kihívásaival kapcsolatos erőfeszítéseikben.

A partnerek első lépésként saját régiójuk helyzetéről készítenek áttekintést, melyben meghatározzák, mit is jelent a „klímabarát” régió és miért fontos a klímaváltozással kapcsolatos tényezők regionális fejlesztési programokba, illetve más regionális politikákba történő integrálása. A tanulmány eredményeire alapozva különböző kritériumok és indikátorok kerülnek kialakításra, irányt mutatva arra vonatkozóan, hogy merre kell elmozdulniuk a régióknak a klímabarát régiók kialakítása érdekében. Ezután három partnerrégióban egy makroökonómiai elemzés kerül kidolgozásra arról, hogy hogyan érhetnek el a régiók egy ideális, klímaváltozással szemben rugalmas helyzetet.

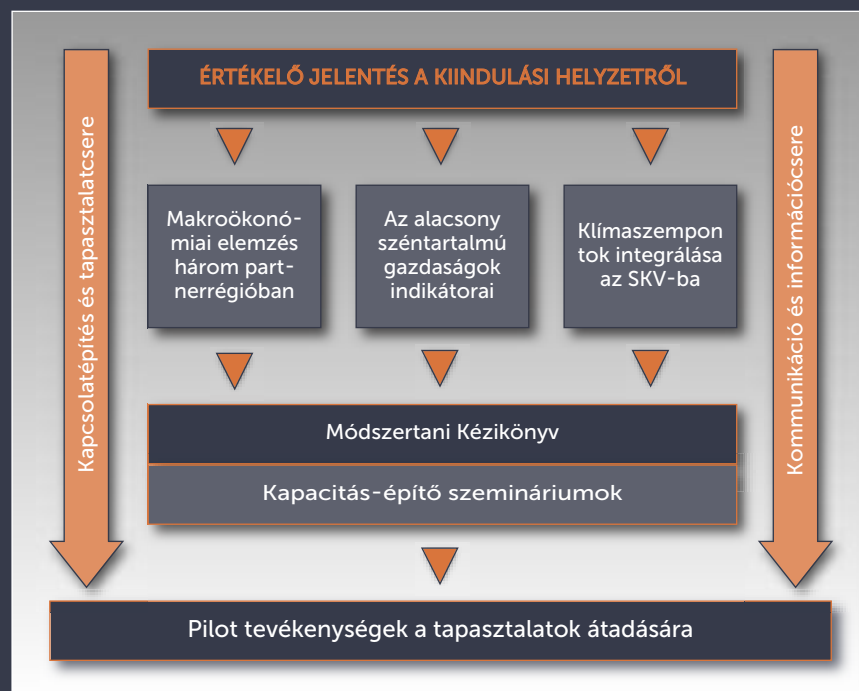
Egy kérdőív segítségével a projekt team a résztvevő partnerek energiatermelésével és felhasználásával, klímaváltozási szempontok regionális fejlesztési programokba történő integrálásával, valamint regionális adaptációs stratégiákkal és intézkedésekkel kapcsolatos adatokat gyűjtött. Az adatgyűjtés során világossá vált, hogy a partnerek többsége szembesült a hozzáférhető, összehasonlítható és hiteles adatok hiányával a régió általános energiaprofilját illetően. Bár az energiával kapcsolatos regionális ismeretek, illetve a klímaváltozás szempontjainak regionális tervezésben fellelhető hiánya a projekt jelentőségét hangsúlyozta, ez egyben azt is jelentette, hogy néhány partnernek óriási erőfeszítéseket kellett tenni az elemzéshez szükséges adatok beszerzéséért. Az elemzés megállapításai és következtetései a következő partneri találkozón, szeptemberben kerülnek bemutatásra. A jelentés célja a partnerrégiók energia-profiljának elkészítése, bemutatva a régiók gazdaságának, politikájának, politikai és társadalmi dinamikájának azon aspektusait, melyek a legnagyobb hatást gyakorolják a régió szén-dioxid-kibocsátására. A jelentés feltárja a legfontosabb klímaváltozással kapcsolatos kérdéseket, mint az üvegházgázok kibocsátása; energiafogyasztás; megújuló energia aránya; politikai keretek; intézményi kapacitás; társadalmi és politikai tudatosság; pénzügyi eszközök. Mivel a jelentés a későbbi projekttevékenységek és tanulmányok alapjául is szolgál, az értékelés azokat a jó gyakorlatokat is feltérképezi, melyek esetében további kutatásokra kerül sor.

PARTNEREK A VÁLTOZÁSÉRT: (balról) Projekt-indító ülés a REC-ben; a cornwalli tengerpart; mezőgazdaság Marche régióban; bolgár madárvilág; a cornwalli Fal tölcseértorokolata; megbeszélés a projektindító ülésen; a delabole-i (Nagy-Britannia) szél turbinák; napelemek Li-guriában és Cornwallban.

“La Rioja régiója igyekszik csökkenteni szénkibocsátását, kibocsátás csökkentési tervet dolgozott ki a kapcsolódó intézkedésekkel, beleértve a Klímaváltozás Elleni Regionális Stratégiát (2007-2013). A régió örömmel dolgozik együtt más európai régiókkal, hogy megismerje azok munkáját az érintett területen, tapasztalataikat és ötleteiket megosszák, illetve új módszereket dolgozzanak ki.”

La Rioja-i Regionális Hatóság, Spanyolország
(Regional Authority of La Rioja)

Mit takar a Régiók a Fenntartható Változásért (RSC)?

A Régiók a Fenntartható Változásért (Regions for Sustainable Change, RSC) 8 ország (Ausztria, Bulgária, Magyarország, Olaszország, Lengyelország, Málta, Spanyolország, Nagy-Britannia) 12 partnerintézményének együttműködése, amely során a partnerség mintául kíván szolgálni más európai régiók számára a klímabarát gazdaságok felé történő elmozdulásban.

Melyek az RSC projekt célkitűzései?

A legfontosabb célkitűzés a régiók képességének fejlesztése az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentésében, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban, és a fenntartható társadalmi-gazdasági fejlődésben. A projekt a jelenlegi regionális gyakorlatok elemzésével, illetve innovatív útmutatás biztosításával segíti a régiókat ezen célkitűzés elérésében.

A regionális hatóságok kapacitásának növelése a klímaváltozással kapcsolatos kockázatok, az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentése és a klímaváltozáshoz való

alkalmazkodás jó gyakorlatainak és tapasztalatainak cseréjén keresztül történik.

Melyek az RSC projekt várt eredményei?

- Egy alapjelentés a partner régiók helyzetéről.
- Egy jelentés az alacsony széntartalmú régiók kritériumairól és indikátorairól.
- Egy makroökonómiai elemzés három partnerrégióról, meghatározva az alacsony széntartalmú státusz eléréséhez

szükséges strukturális változásokat.

- Egy Stratégiai Környezeti Vizsgálati /Fenntarthatósági Értékelési vitákat a klímaváltozás szempontjainak az elemzésbe történő integrálásáról.
- Kapacitás-építő szemináriumok.
- Módszertani kézikönyv a klímaváltozás regionális fejlesztési programokba történő integrálásáról.
- Pilot tevékenységek az „alacsony széntartalmú régió” fejlesztési modelljének elterjesztésére.

A RÉGIÓKRÓL

A vizsgált régiók különbözőek népességszám, terület és gazdaság tekintetében. Több mint 4 millió lakosával az olaszországi Piedmont messze a legnagyobb régió. 1,5 - 3 millió fő között van a lengyelországi Alsó-Szilézia, Közép-Magyarország és az Észak-alföldi régió, Délnyugat-Bulgária, valamint az olaszországi Liguria és Marche régiók népessége. A többi régió 500 000 főnyi lakossággal (Cornwall, Nagy-Britannia) vagy ennél is kevesebbel (Málta, a spanyolországi La Rioja és az ausztriai Burgenland) rendelkezik.

A partnerségben résztvevő régiók többsége inkább szolgáltatás-központú gazdasággal bír, de nem feltétlenül központi, városi területek vagy gazdasági központok. Jelentős kivétel Közép-Magyarország és Délnyugat-Bulgária, bár ezek központi régiók, nemzeti szintű partnerek által vizsgálva.

“Apró szigetként a klímaváltozás hatásainak tekintetében Málta különösen sérülékeny. Mint az EU tagja, és mint a klímaváltozást érintő nemzetközi egyezmények aláírója, Málta jelentős mértékben elkötelezett az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. Ügynökségünk feltétlenül érdekelt abban, hogy biztosítsa Málta rugalmasságát a klímaváltozás hatásaival szemben és teljesítse nemzetközi kötelezettségeit. A GRDP projekt során nagyon jó volt az együttműködés a partnerekkel, ezért csatlakoztunk az RSC kezdeményezéshez, mely egy már jól kialakított partnerség erejére építve dolgozik tovább a klímaváltozási célkitűzések elérése érdekében egy szélesebb regionális palettán.”

Mr. Martin Seychell
környezetvédelmi igazgató

Máltai Környezetvédelmi és Tervezési Hatóság (Malta Environment and Planning Authority)

Szójegyzék

Adaptáció – az ökológiai, társadalmi és gazdasági rendszereknek a klímaváltozás jelenlegi vagy várható hatásaihoz való igazodása a lehetséges káros hatások enyhítése vagy ellensúlyozása, illetve a kedvező lehetőségek kiaknázása céljából.

Kibocsátás-csökkentés – az emberi beavatkozás eredményeként az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése és az üvegházhatású gázok nyelőinek növelése a klímaváltozás hatásainak csökkentése érdekében.

Alacsony széntartalmú gazdaság – jellemzői az alacsony energiafogyasztás, alacsony szennyezés és alacsony kibocsátás. Az alapvető célkitűzés a magas energiahatékonyság elérése, a tiszta/megújuló energia használata és technológiai innovációkon keresztül történő zöld GDP fejlesztések.

Alacsony széntartalmú régió – minimális üvegházhatású gáz kibocsátású régió az alacsony kibocsátású technológiák és gyakorlatok köré épülő gazdaság összes szempontjának integrálásának eredményeképp.

www.rscproject.org

Kapcsolat:

Venelina Varbova

vvarbova@rec.org

Dora Almassy

dalmassy@rec.org

(36-26) 504-000

Ha szeretne feliratkozni magyar nyelvű hírlevelünkre, kérjük, küldjön üzenetet a következő e-mail címre: info@rscproject.org vagy: karacsonyiz@envm.unideb.hu

A projekt hatásának erősítése és egyéb hasonló jellegű munkák hasznosítása érdekében az RSC partnerek örömmel vennék fel a kapcsolatot hasonló kezdeményezésekkel, az e területen jó gyakorlatokkal rendelkező önálló régiókkal, a témában kutatásokat végző cégekkel, és/vagy szervezetekkel.

Szerkesztők: Almássy Dora • Ellen Baltzar • Venelina Varbova

Fordítás: Debreceni Egyetem Környezetgazdálkodási és Környezetpolitikai Központ

Közreműködők: Liguria régió • Malta Környezetvédelmi és Tervezési Hatóság • La Rioja régió

Tervezés: Patricia Barna • Sylvia Magyar • Greg Spencer

Fotók: Bene Andras • RSC partnerek

Kiadó: The Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe

© 2009 – Regional Environmental Center for Central and Eastern Europe